

Suhe in vlažne dobe

Če vsi znaki ne varajo, se je že začela doba dolgih vlažnih let

Velike suše, ki so obiskale lani in v začetku letošnjega leta Severno Ameriko in Južno Afriko, so smatrati mnogi za znak, da se zemlja počasi spreminja v splošno puščavo.

V Ameriki sami sta profesorja Stinys in Bowman na podlagi obilnega statističnega gradiva nastopila proti temu naziraju, dokazala sta, da suhim dobam pač vedno sledijo deževne. Vsaka izmed teh dob traja prilično tri leta. Moderna meteorologija kaj rada deluje s takšnimi periodičnimi vremenskimi cikli, posebno zna-

menitost si je med njimi priborila 11-letna perioda sončnih peg, ki se zli pripravna, da jo zlorabimo za vse mogoče in nemogoče razlage vsakovrstnih dogodkov. Ena izmed vremenskih teorij, ki slučajno noče imeti s sončnimi pegami nobenega opravka, pa je teorija pokojnega dunajskega profesorja Brücknerja, ki je v strokovnih krogih znana pod imenom »Brücknerjevega podnebne nihanja«. Potej teoriji se v krogih 3 let izmenjuje dobe večje vlažnosti z dobami večje suše. Baš v tem času smo na prelomu dveh dob. Po merozoma suhih le-

tih se začne doba bolj mokrotnih let.

Seveda si Brückner poteka tega ritma ni zamišljal kot gladko valovno črto. Če to se izraža kot polagoma naraščajoča suša, ki ji sledi potem za nekoliko let reakcija življene vodno gospodarstvo. V takšni fazi zopetne pozitivne vodnega gospodarstva smo baš sedaj in dovolj je znamenj, ki nam jo dokazujejo. Bodensko jezero, največje evropsko jezero, je n. pr. prestopilo svoje bregove, kar je dovolj redek dogodek, prav tako so se dvignila mnoga druga jezera. Donava ima že nekaj časa sem izredno množino vode. Iz Kitajske in Amerike poročajo o katastrofalnih poplavih, in značilno je, da večje množine vode v rekah niso kriva samo aktualna deževja, temveč tudi izredno velika množina snega, ki jo je dala zadnja zima in ki ni v planinah skopnel niti do danes, ko smo vendar že proti koncu julija.

Ti znaki nam torej kažejo, da utegne biti naslednjih petnajst do sedemnajst let bolj mokrega značaja nego suhega. Vzroka za to periodičnost vremenskega značaja prof. Brückner ni našel. Njegov učenec dr. Myrbach z dunajskega glavnega zavoda za meteorologijo in geodinamiko misli, da je odkril zvezo z neko drugo periodo, ki je na zadnje kakor doba mnogih sončnih peg tudi kozmičnega značaja. To je namreč približno enako dolga perioda, ko zadene zemlja ob glavni roj Leonidov, meteoritov, ki padajo vsako leto na zemljo med 10 in 18. novembrom. V zadnjih stoletjih je zemlja zadela ob glavni roj 1.1799., 1833., 1866., 1901., baš v teh letih pa so se začele na zemlji periode večje vlažnosti in letos se oba dogodka spet srečata. Tovarishi dr. Myrbach se niso izrekli zadnje besede o tej njegovi hipotezi, tako bo treba tudi nam počakati, kaj bodo odločili o njej.

Japonska podpira Abesinijo

Iz Tokija poročajo, da je član italijanskega poslanstva imel razgovor z japonskim vnanim ministrom. Pritožil se mu je nad uvozom japonskega blaga v Abesinijo, ki je tako velik, da se je moral uvoz italijanskega blaga navzlic pogodbi iz 1.1928. omejiti. Vnani minister mu je odgovoril, da se je japonsko blago uveljavilo pri zavoljo svojih nizkih cen in izborne kakovosti. Opozoril pa je Italijana na pisavo italijanskega tiska, ki hudo kritizira japonsko politiko. Ta pisava škoduje italijansko-japonskim odnosom, in bi bilo dobro, če bi italijanska vlada uvedla zanj strogo cenzuro.

Skok iz gorečega letala

General ameriške Narodne garde George Leach je potoval te dni z dvosedelnim letalom iz Washingtona v Kalifornijo. Nad arizonsko puščavo je nastal v letalu ogenj in pilot, ki je iskal mesta, kjer bi pristal, je generalu velel, naj se pripravi za vsak primer za skok iz gorečega aparata.

General ga je napačno razumel, naj takoj skoči, in je to tudi storil. Padalo se je v re du odprlo in ga srečno odloščilo na zemljo. Nekaj časa pozneje je skočil tudi pilot. Ko je dospel na tla, je odšel do najbližnje naselbine in je organiziral ekspedicijo, ki naj bi poiskala generala, ki je bil namreč pristal v neobljudeni in divji krajini. Več dni so generala iskali in so že mislili, da se je izgubil za vedno. Končno pa so ga našli v nekem pastirskem stanu, kamor je bil prispel po dolgem tavanju.

1500 m v globino morja

Slava prof. Beeba, ki se je spustil v poe bni krogli skoraj 1000 m. globoko v morje, ne da spati prof. Welcomu v San Franciscu. Kakor poročajo od tam, mu gradnja ta čas podobno jekleno kroglo, ki bo zadržala vodni pritisk tudi v globini poldruga kilometra. V to globino se spusti Welcom se to poletje.

oči so se izdajalsko lesketale. Moral sem vzeti bič v roke, da sem jih prisilil k pokorščini.

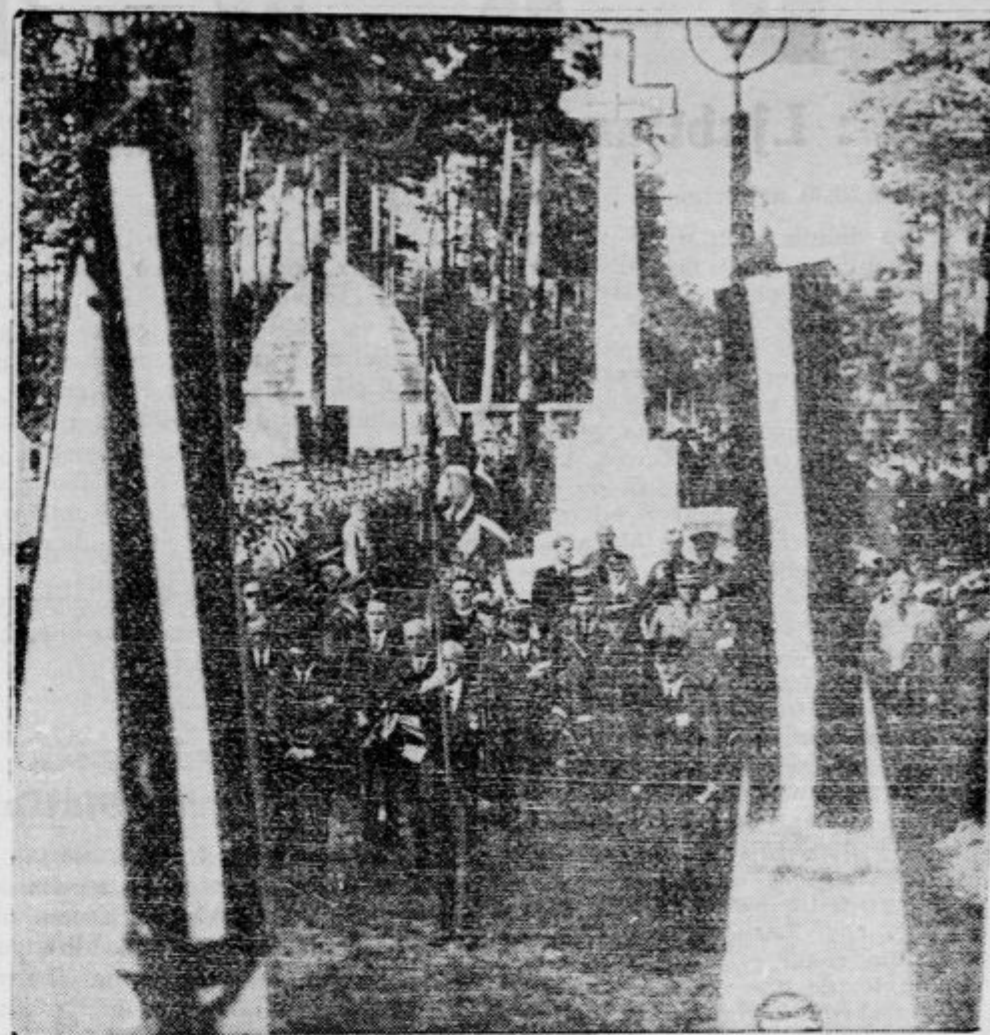
Šesti dan je dobila volčja tolpa pomoč. Zdaj je moralo biti že sedem ali osem zverin. Večkrat sem opazil sumljive sence okoli taborišča. Streljanje bi bilo nezmislno, zato sem rajši kuril ogenj in pazil, da mi ni ugasnil. Sedmo noč sem vzel strašnem koncertu zaspal, toda kmalu me je zbudil v neposredni bližini zategel glas, ki mi je poglaval vso kri v glavo. Z revolverjem v roki sem planil iz svojega šotora. Ogenj je še gorel in nič ni bilo videti. Nevarnost je bila torej v taborišču samem. Amatik je tulil! On, največji in najmočnejši izmed mojih psov, je odgovarjal z nastežaj odprtim gobcem volkovarja.

Drugače bi bil tulil, ta dan pa je uporno in nemo sprejel kazni. Toda komaj sem spet legel, že je začel svojo iznovo. Tako sem moral prebéditi vso noč in paziti nanj.

Ko sem hotel zjutraj spet zapreči pse, so mi pokazali zobe. Le s težavo sem jih postavil v vrsto. Amatika sem privezal k sanem in zaklical sprednjemu psu, naj zdrizja. Kadar se sani premaknejo, ima zadnji pes najtežje delo. Jerry se je uprl in vlekel, koliko je mogel. Amatik pa je ostal nepremičen. Sani se niso hoteli premakniti. Ko se je to že tretjič ponovilo, sem izgubil potrpljenje in sem hotel upornika kaznovati. Amatik pa se je zakadil vame. Planil je hitro, s skoraj zaprtimi očmi in me izkušal popasti za grlo.

Podzavestno sem se ubranil ugriza z levico in njegovi zobje so se zadržali v mojo parko (eskimski kožuh). Takoj sem se

Angleški bojovníki v Berlinu

Takoj po svojem prihodu v Berlin so obiskali angleški frontni bojovníki grobove nemških vojakov

Z afriškim ekspresom v abesinsko prestolnico

Vtisi in slike s poti v Addis Abebo

Tri tedne jih je sušilo sonce v Rdečem morju, pripoveduje neki časnikar, ki je odpotoval pred kratkim v Abesinijo. Končno so dospeli v Džibuti, pristanišče v Francoski Somaliji in izhodišče edine železniške proge v Abesinijo. Po pripovedovanju starih pomorščakov so pričakovali, da jih bo v Džibutiju sprejela še večja vročina. Za srečo pa je bil tu pravi paradiz v primeri s pristanišči Rdečega morja. V senci palm so imeli »komaj« 35 stop. Celz...

Naslednje jutro so stali oboroženi z izredno dragimi voznimi kartami za I. razred (1200 frankov) pred postajo, kjer jih je že čakal »abesinski ekspres«. Besede ni treba vzeti preveč doslovno, kajti ta ekspres vozi do Addis Abebe nič manj nego tri dni in dve noči. Naš časnikar se ni založil z živem, čeprav nima vlak nobenega jedilnega voza, kakor tudi ne spalnega. Bilo bi tudi nepotrebno, ker je železniška družba poskrbela, da dobe potniki na določenih postajah ob običajnih urah obedov že bogato založene mize. Zelo ga je pa presenetilo, ko so v Dire Daui prvi dan ob pol 5. pop. pozvali potnike, naj izstopijo in jih je obsula kopa nosačev, da bi prenesli njihove stvari v ta ali oni hotel. Stvar se je hitro pojasnila. Vlak ponoči, razen v določenem poletnem času, ne vozi, to pa zato, ker gre ponoči čez progo polno živali in ker se pri silno pogostih nenadnih nalivih dogaja, da prestopijo reke svoje bregove v času komaj ene ure, poskočujejo železniški nasip in utegnajo zrušiti tudi mostove. V dobi, ko vozi vlak tudi ponoči, pa mu je treba priznati, da nekaj zmore. Tedaj jo privozi iz Džibutija v Addis Abebo v skopih 24 urah.

Družba, ki je bila v vlaku, je bila kaj pisana, a ljudje so se počutili kmalu kakor doma. Voznja ni bila baš neudobna. Tem težje pa je bilo ponoči spati. Navzlic vsem mrežam zoper moskiti so te strupene živali mučile ljudi na vse pretege. Boj proti njim je bil tako brezuspešen, da se je končno vsak naveličal tega boja in je prepustil odločitev rajši — kininu. Zadnje jutro bi bil naš časnikar vlak zavoljo preutrujenosti skoraj zamudil. Rešilo ga je le to, da je bil tudi železniški ravnatelj, ki se je vozil z vlakom, prebil celo noč v boju zoper komarje in brez spanja, pa se je zavoljo tega

nekaj zamudil pri zajtrku in brez njega niso hoteli odpeljati.

Voznja zadnjega dne je šla skozi prekrasno pokrajino, v kateri so se pasle črede gazel, zebujev in bivolvov tik ob železniški progi, ne da bi se dale po vlaku kaj motiti. Orli so spremljali vlak in vsepovsod so se dvigale čudno barvane ptice. Ljudi pa so videli malo, le tu pa tam kakšnega Somalca, ki je s sulico v roki čulval svojo čredo. Po skupno 30 urah vožnje so opravili 780 km dolgo pot do abesinske prestolnice. Addis Abeba jih je sprejela z evkaliptovimi gozdovi. Žarečim solncem, hrupnimi črnimi nosači in truščem avtomobilov kakor v kakšnem evropskem mestu.

Vroča jed

Marsikateri ljudje morejoi nočejo, počakati da bi se jed ohladila. Zelo neprijetne in nevarne opekline na sluznicah so lahko posledice te nestrpnosti.

Gospodinja bi morala sama skrbeti, da jedi ne pridejo prevroče na mizo. Poleg tega lahko vsakdo previdno poizkusi, dali sta jed in pijača po temperaturi primerna. Prevročega grizljaja ne moremo dati kar tako iz ust, toda obdržimo ga lahko vsaj na jeziku, da se malo ohladi. Opekline v ustih so na vsak način manj nevarne nego opekline v grlu, požiralniku in želodcu. Sicer pa požirek hladne pijače hitro ohladi najbolj vroči grizljaj.

Serum proti influenci in oslovskemu kašlju

Na kongresu angleških zdravnikov v Bournmouthu je sporočil prof. Topley iz Londona, da prenašajo miši influenco Ta čas izdeluje serum, ki bo preprečeval influenco, pa tudi oslovski kašelj pri otrocih.

Nova repatica

Iz Kapskega mesta poročajo, da je prof. Jackson s tamkajšnje zvezdarne odkril novo repatico, ki je ta čas 300 milijonov milj od zemlje in se naglo oddaljuje. Harvardova zvezdarna v Ameriki jo je tudi opazila.

A NEKDOTA

Henri Rochefort je bil znan zaradi svoje darežljivosti in usmiljenosti. Nekoč je prišel k njemu neznan mož, ki ga je nagovoril takole: »G. Rochefort, tukaj blizu stanuje rečna vdova, ki že dva dneva ni povzela nič toplega. Danes jo bodo celo vrgli iz stanovanja, če se ne najde usmiljena duša, ki bo zanj plačala 75 frankov najemnine.« — »Moj Bog!« je vzdihnil Rochefort in segel v žep po denarnico, »prosim vas, dajte mi njen naslov!« — »Tega ni treba,« je odvrnil možakar, rajši vzemite od mene pobotnico za plačano stanarino. Jaz sem namreč njen hišni gospodar!«

VSAK DAN ENA

»Kako gre s posli?«
Vlomilec: »Ah, kakor se pač vzame!«
(»Everybody's weekly«)

Izdelovanje umetnega radija

Ameriški fizik je izumil način pridobivanja sintetičnega radija

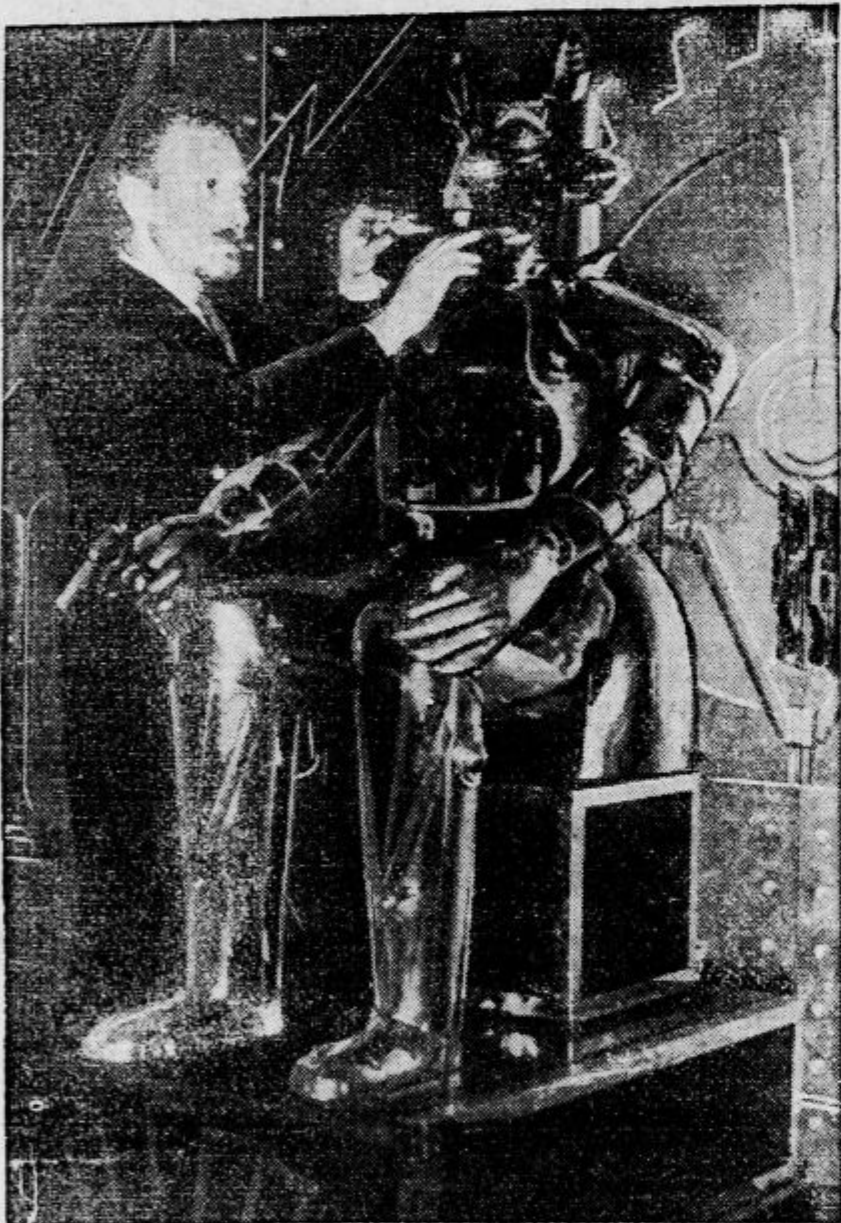
Zdravljenje raka in drugih bolezni s pomočjo radija se je doslej zavojlo visoke cene te žarilne kovine vršilo lahko le v omejenem obsegu, cenejše naravne radioaktivne snovi pa je niso mogle popolnoma nadomeščati. Pred nekim časom je zbudilo zato veliko pozornost poročilo zakoncev Joliotovih, da bi bilo mogoče z drobljenjem atomov iz drugih, cenejših snovi izdelovati umetni radij. Ta ideja je sedaj, kolikor je razvidno iz neke vesti iz Newyorka, pred svojim uresničenjem.

Prof. Harrison M. Randall s fizikalnega zavoda newyorške univerze je namreč te dni sporočil, da je našel praktično uporabno pot za pridelovanje umetnega radija s pomočjo drobljenja atomov. Po njegovih podatkih je izmed kakšnih 90 prvin, ki jih danes poznamo, kakšnih 80 pripravnih za ta postopek. Umetni radij iz teh kovin ima baje iste lastnosti kakor naravni radij, razlika je le v tem, da svojo radioak-

tivnost čez nekoliko ur ali dni, kakršna je pač prvina, ki mu je rabila za podiogo, izgubi. Toda ta umetna radioaktivnost se da obnoviti z aparatu, ki jo je izumil prof. Randall sam in ki jo imenuje »ciklotron«. V bistvu gre pri ciklotronu za pripravo, ki je namenjena drobljenju atomov, samo da se v njej uporabljajo doslej nedosežene napetosti 10 milijonov voltov. Drobljenje se vrši ob navzočnosti nedavno odkrite različice vodik, težkega vodik ali devtrona.

Sedaj dela prof. Randall s celim štabom sodelavcev, da bi dovršil prvi ciklotron, ki bo po njegovem mnenju sposoben proizvesti vsak dan ekvivalent enega grama radija. Koliko bo stalo izdelovanje umetnega radija, prof. Randall še ne more povedati. Meni pa, da bodo stroški neprimer- no manjši nego za pridobivanje naravne snovi.

Uporniški avtomat

Konstruktor avtomata »Alfa«, profesor Harry May, je kazal avtomat občinstvu. Na splošno začudenje in presenečenje pa je avtomat prisilil nekemu gledalcu tako zausnico, da se je gledalec onesvestil. Prof. May popravlja zdaj svojo iznajdbo, da ne bo novih nesreč

JEAN ALLBUCHERIE:

Klic divjine

V pokrajini večnega leda se ni treba bori samo z lakoto in mrazom, ampak je treba imeti tudi dobre živce. Naslednji dogodek, ki sem ga doživel s svojo pasjo vprego, bo moje besede najbolje potrdil. Blíž sem se že severnemu tečajniku in se utaboril ob robu prostranih gozdov, ki se vrste ob reki Deelu. Odvezal sem psom komate in jim dal prekaženih rib. Potem so zaspali v snegu. Jaz sem hotel prav tedaj zlesti v svojo spalno vrečo, ki je bila podložena s toplo kožuhovino. Žraven mene sta ležala puška in naročje suhega dračja, ki sem ga potreboval, da sem si lahko zakuril ogenj.

Iznenada pa so začeli vsi psi hkratu tuliti, kakor bi bili domeni. Tedaj sem zagledal kakšnih petnajst korakov daleč volka. Njegove šape so se komaj dotikale snega. Komaj drobce sekunde me je opazoval, potem pa je zbežal. Vse se je zgodilo tako hitro, da nisem utegnil ustreliti. To pa je bila velika napaka in vedel sem že, česa naj pričakujem. Volk samotar ni nikoli nevaren, toda sam ne ostane dolgo. Sivi tečajni volkovi niso izjeme tega pravila.

Tisto noč se ni več približal mojemu taborišču in psi so se sami sebe pomirili. Sledil pa je naslednje dni nevidno našim sledovom. Kadar smo zvečer obstali, se je pokazal na najbližjem griču in začel strahotno tuliti.

Ce človek sliši to zateglo, zamolklo tu-

ljenje prvič ob začetku zime, mu je pri srcu, da bi obupal. Saj so ti glasovi kakor opomin, opozorilo, da prihaja strašen čas in z njim strašna samotnost. Naznanjajo mesece brez svetlobe in toplote, počivanja brez miru in spanja. Iz njih zveni ne usmiljeni zakon severa, ki velja za ljudi in živali: ubijati je treba, da se živimo, ubijati, da nas ne ubijejo. To tuljenje napolnjuje noč z žalostjo in grozo.

Ta večer je volkovo zavijanje še brez odgovora, toda drugo noč sem že slišal v daljavi novo tuljenje in zdelo se mi je, da sta oba glasova kakor vprašanje in odgovor, vprašanje k usodi in njen odgovor.

V naslednjih nočeh sem razločil že čedalje več glasov. Volkovi so nas menda začeli obkroževati in drug drugega vabiti. Podnevi pa je bilo vselej vse tiho. Samo po njihovih sledovih sem lahko ugotovil, ali so pred nami ali nas spremljajo. Nekega dne sem pustil na snegu polovico severnega jelena in ob njem vse polno pasti. Ko sem drugo jutro pogledal, je bil neg povsod okoli vabe pomandran, meso samo pa — nedotaknjeno. Zverji se torej niso čutili dovolj močne!

Najbolj pa me je skrbelo zaradi psov. Tako čudno, nenavadno so se vedli. Kar pozabili so na svojo poslušnost. Postali so zahrbtni. Psi z juga, kjer ni primešano obilo volčje krvi, bi bili drhteli in bežali še hitreje kakor navadno. Toda med mojimi štirimi psi so bili trije napol volkovi, četrti, Amatik, pa na tri četrtine. Vse je kazalo, da se je zaradi bratov njihov zverinski nagon iznova zbudil in z njim vedel želja po prostosti. Začeli so renčati in se smukati okoli moje spalne vreče. Njihove